

Raadsinformatiebrief (rompversie)

Aan de gemeenteraad

Telefoon:

E-mail: j.polderman@drechtsteden.nl

Bijlage(n): geen

Behandeld door: J. Polderman

Onderwerp: Najaarsbrief 2023 GR Sociaal

Datum: 9 november 2023

Ons kenmerk:

Uw kenmerk:

Geachte raadsleden,

Op 9 november 2023 is door het Algemeen Bestuur van de GR Sociaal de Najaarsbrief 2023 vastgesteld. In deze eerste Najaarsbrief¹ presenteren we een beeld van de tot nu toe behaalde resultaten, de verwachtingen voor de rest van het jaar en de ontwikkelingen die op ons af zijn gekomen of nog gaan komen.

Toelichting

Begin 2023 is besloten tot een nieuwe vorm van rapporteren over de voortgang en een verantwoording over de resultaten. Dat heeft geleid tot een invoering van een Voorjaars- en een Najaarsbrief. Wat nu voorligt is de Najaarsbrief 2023. Deze komt in de plaats van de tweede bestuursrapportage, maar heeft een andere vorm en wordt vooral gebruikt om tot een inzicht in de ontwikkelingen in 2023 te komen. Nieuw is dat in financiële zin sprake is van een prognose naar de Jaarrekening over 2023 en de begroting 2023 niet wordt aangepast. Bij een aanpassing van de begroting hoort een formele begrotingswijziging waarbij ook een zienswijzeprocedure moet worden gelopen. Voor de zienswijze procedure is minimaal 12-14 weken nodig en dat zou dan betekenen dat besluitvorming in het Algemeen Bestuur niet voor 31 december 2023 kan plaatsvinden. Volgens de wettelijke voorschriften mag het Algemeen Bestuur de begroting niet meer wijzigen na 31 december van een jaar. In de Najaarsbrief worden de wijzigingen, resultaten en gevolgen ten opzichte van de begroting en Voorjaarsbrief gepresenteerd. De daadwerkelijke financiële gevolgen worden in de jaarrekening opgenomen. Eén en ander betekent wel dat daarmee wordt voldaan aan het actief informeren van de gemeenten met betrekking tot de voortgang.

De Najaarsbrief 2023 bevat geen voorstellen voor nieuw en/ of aangepast beleid. Indien beleidsaanpassingen wenselijk zijn naar aanleiding van onder andere de bevindingen in de Najaarsbrief worden deze verder meegenomen in de Voorjaarsbrief 2024 en de actualisatie van de beleidsagenda als onderdeel van de op te stellen uitgangspuntennotitie voor de begroting 2025. Naast de Najaarsbrief zijn we inmiddels met gemeenten in gesprek over meer gemeentegerichte rapportages en informatie. Dit loopt dus naast de Voorjaars- en Najaarsbrief één-op-één met gemeenten.

Financieel resultaat

Het totale verwachte financieel effect bij deze Najaarsbrief voor gemeenten bedraagt € 4,178 mln. In het onderstaande overzicht zijn de geprognosticeerde wijzigingen ten opzichte van de actuele begroting (Voorjaarsbrief 2023) per opgave weergegeven. Een positief bedrag betekent een verwachte verhoging van de baten of de lasten en een negatief bedrag betekent een verlaging van de baten of de lasten.

¹ Opgesteld per peildatum van 31 augustus 2023

Naast de bedragen in de tabel is in april en juni door de GR Sociaal een aanvulling op de Energietoeslag 2022 uitbetaald (in totaal circa € 6,0 mln.). Zes gemeenten hebben hiertoe besloten, de gelden zijn opgehaald bij gemeenten. De Energietoeslag is financieel niet in de begroting van de GR Sociaal opgenomen, omdat besluitvorming nog niet rond was op het moment dat de Voorjaarsbrief 2023 afgerond was. De uiteindelijke landelijke besluitvorming over 2023 was nog niet afgerond ten tijde van het opstellen van deze Najaarsbrief 2023. De Energietoeslag wordt in de jaarrekening 2023 verwerkt. De financiering van de Energietoeslag wordt verwacht via de decembercirculaire 2023.

Opgaven	Actuele begroting			Najaarsbrief			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestaanszekerheid versterken	132.173	132.173	0	130.678	130.678	0	-1.495	-1.495	0
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	120	120	0	156	156	0	36	36	0
Inkomensondersteuning	114.666	114.666	0	117.121	117.121	0	2.455	2.455	0
Kinderopvangtoeslagaffaire	600	600	0	600	600	0	0	0	0
Leefgeld	4.055	4.055	0	200	200	0	-3.855	-3.855	0
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	2.172	2.172	0	2.172	2.172	0	0	0	0
Minimabeleid	10.559	10.559	0	10.429	10.429	0	-130	-130	0
Ontwikkelen naar werk	56.319	59.882	3.563	52.195	54.434	2.239	-4.124	-5.448	-1.324
Drechtwerk	46.214	46.214	0	46.232	46.232	0	18	18	0
Inburgering	3.392	3.392	0	0	0	0	-3.392	-3.392	0
Participatie	6.713	9.889	3.176	5.963	7.815	1.852	-750	-2.074	-1.324
Statushouders	0	387	387	0	387	387	0	0	0
WSW	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zorgen voor ondersteuning	73.706	73.706	0	76.910	76.910	0	3.204	3.204	0
Begeleiding en kortdurend verblijf	31.825	31.825	0	32.925	32.925	0	1.100	1.100	0
Huishoudelijke ondersteuning	25.700	25.700	0	27.400	27.400	0	1.700	1.700	0
Hulpmiddelen	6.030	6.030	0	6.030	6.030	0	0	0	0
Vervoer	10.151	10.151	0	10.555	10.555	0	404	404	0
Bedrijfsvoering	58.391	54.828	-3.563	58.782	56.543	-2.239	390	1.714	1.324
Apparaatskosten	58.391	54.828	-3.563	58.589	56.350	-2.239	197	1.521	1.324
Treasury	0	0	0	193	193	0	193	193	0
Totaal	320.589	320.589	0	318.565	318.565	0	-2.024	-2.024	0

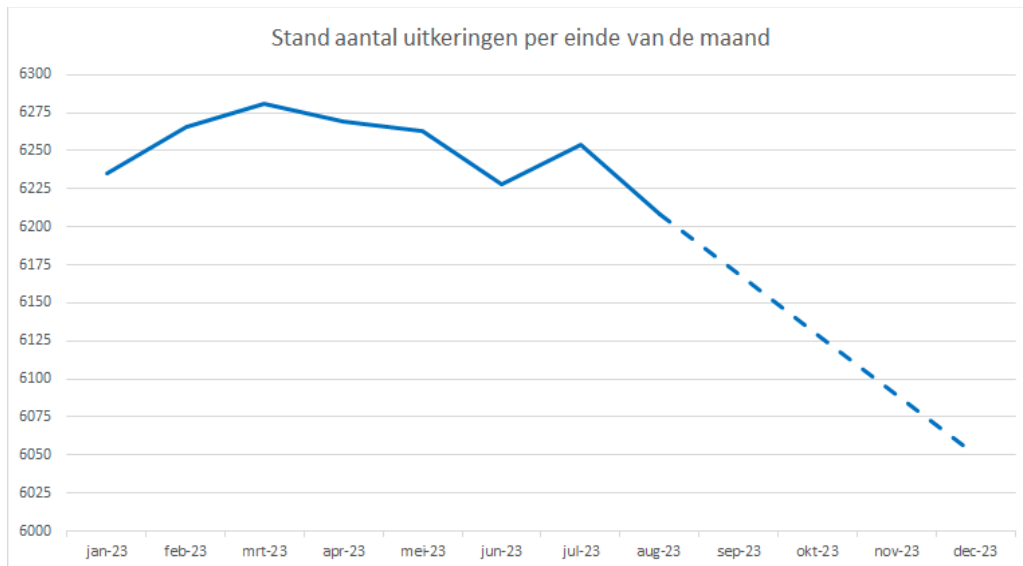
Bedragen x € 1.000

Voor gemeenten presenteren we in deze Najaarsbrief dus een verwacht nadelig financieel effect van € 4,178 mln. ten opzichte van de actuele begroting 2023. Het verschil met het bedrag dat hierboven in de tabel is opgenomen onder afwijking (i.c. -/- € 2,024 mln.) komt door de andere wijze van verwerken van Leefgeld en Inburgering. Daarmee is ons begrotingstotaal circa € 6 mln. lager (zie ook hieronder bij onderdeel 7 'gevolgen advies Accountant bij de Jaarrekening 2022'). Het effect van de € 4,178 mln. wordt veroorzaakt door de volgende inhoudelijke ontwikkelingen:

1. Hogere klantaantallen in de uitkering;
2. Hogere gemiddelde prijs van een uitkering;
3. Niet bestede participatiemiddelen 2023;
4. Hogere indexering tarieven begeleiding (Wmo);
5. Hogere indexering tarieven huishoudelijke ondersteuning i.v.m. stijging CAO lonen;
6. Openstaande vacatures;
7. Gevolgen advies Accountant bij de Jaarrekening 2022.

Ad 1 en 2. Hogere klantaantallen in de uitkering en hogere gemiddelde prijs van een uitkering

De daling van het bijstandsbestand in onze regio blijft achter ten opzichte van de (landelijke) prognose. Voornaamste reden is dat het bijstandsbestand begin 2023 nog is gestegen waar we al een daling hadden verwacht. Zoals in de onderstaande grafiek valt waar te nemen verloopt de ontwikkeling van de bijstandsuitkeringen in 2023 nogal grillig.

Mede door de stijging in het eerste kwartaal die eind augustus nog niet is ingelopen blijven de Drechtsteden achter bij de door het CPB geprognosticeerde landelijke daling op jaarbasis. Wel is op te merken dat er landelijk meer faillissementen zijn, wat op termijn zijn effecten zal hebben op het aantal uitkeringsgerechtigden.

Tevens zien we dat er een verschuiving is in de bestandsopbouw (bijvoorbeeld meer gezinnen). Hierdoor stijgt de gemiddelde prijs per uitkering. Voor een deel zijn de gevolgen van deze ontwikkelingen zeker beïnvloedbaar, onder andere door vanuit de opgave Ontwikkelen naar Werk meer en andere instrumenten te ontwikkelen, te experimenteren met verschillende aanpakken voor verschillende doelgroepen en juist ook in te zetten op allerlei soorten werk.

Vanuit bestaanszekerheid kan dit deels beïnvloed worden door sneller te zorgen voor rust, overzicht en ruimte bij inwoners als het om die bestaanszekerheid gaat. De GRS heeft dit jaar nadrukkelijk meer focus aangebracht op bestaanszekerheid, door herpositionering van deze opgave en alle medewerkers die hier werk aan verrichten bij elkaar te brengen onder 1 aansturing. Waarbij met betere formulering van de doelen, een stress sensitive aanpak met en voor inwoners aan de bestaanszekerheid bereikt wordt. Al deze interventies zijn echter ook vaak interventies die ook tijd nodig hebben voordat resultaten zichtbaar worden.

Daarmee bedoelen we dat dit veelal geen korte, snelle klap oplevert. Grote, extra, uitdaging is bovendien dat de grootste instroomreden 'verkrijgen verblijfsvergunning' is. Daarnaast zijn landelijke wijzigingen in de Participatiewet ook echt noodzakelijk om nieuwe stappen te kunnen zetten.

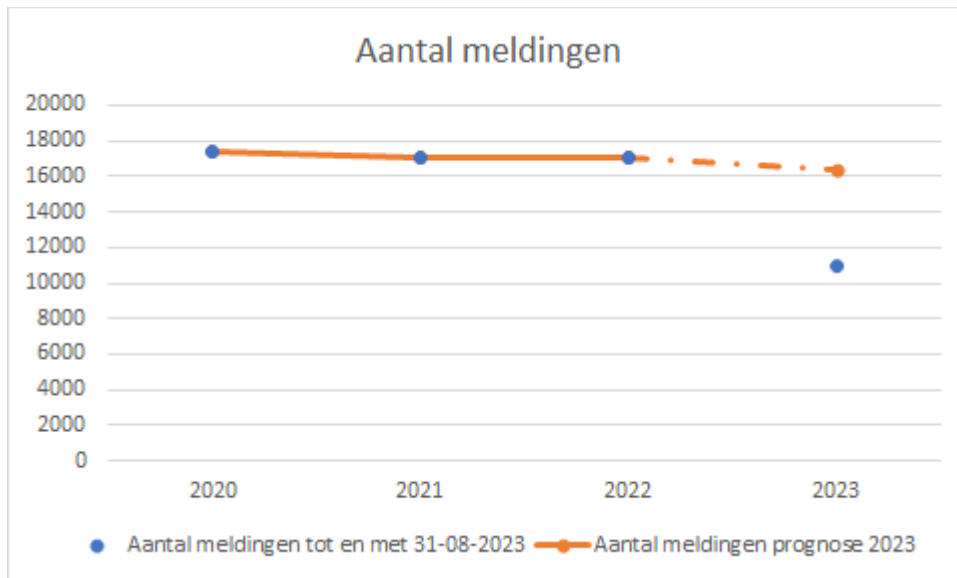
Doordat het kabinet momenteel demissionair is, is het de vraag hoe snel deze landelijke aanpassingen doorgang gaan vinden. Net voor de val zijn overigens wel extra middelen voor beschermt werk en de infrastructuur van sociale ontwikkelbedrijven vrijgekomen. Deze gaan zeker helpen om in 2024 meer stappen te kunnen zetten op deze 2 punten vanuit Ontwikkelen naar Werk.

Ad 3. Niet bestede participatiemiddelen 2023

In 2023 zijn verschillende instrumenten ingezet voor de doelgroep. Gezien de veranderende samenstelling van het bestand én van de instroom is, zoals eerder aangegeven, een koerswijziging nodig. Daarbij past een projectmatige en soms experimentele inzet van een nieuwe aanpak. Dit, omdat dan op kleine schaal bezien kan worden welke maatregelen voor onze inwoners helpen en welke minder succesvol zijn. Die aanpak hebben we in de tweede helft van 2023 verder concreet vormgegeven via diverse projecten. Dat betekent logischerwijs dat niet alle middelen in 2023 zijn ingezet.

Ad 4 en 5. Hogere indexering tarieven begeleiding (Wmo), Hogere indexering tarieven huishoudelijke ondersteuning i.v.m. stijging CAO lonen

In de eerste 8 maanden van 2023 zijn er bijna 11.000 meldingen behandeld. Dit zijn zowel nieuwe meldingen als heronderzoeken. Dit is iets lager dan vorige jaren. Na een aantal jaren met forse stijgingen in klantaantallen en meldingen, is nog steeds sprake van groei maar zien we dat het aantal meldingen in de prognose iets afvlakt. Of deze trendbreuk in meldingen doorzet zullen we in het laatste kwartaal van het jaar nauwkeurig volgen. Ondanks de afname van het aantal meldingen zien we dat de klantaantallen nog steeds toenemen. De stijging van klantaantallen is wel minder groot dan de achterliggende jaren.

Ontwikkeling van het aantal meldingen Wmo

Deze afvlakking zien we niet terug in de uitgaven, waar nog steeds sprake is van een forse groei. De groei in de uitgaven wordt voornamelijk veroorzaakt door snel gestegen prijzen/tarieven als gevolg van hoge indexcijfers en cao-ontwikkelingen.

Deze ontwikkelingen zijn voor ons niet beïnvloedbaar, omdat deze voortkomen uit landelijke CAO wijzigingen en indexaties, die we moeten volgen en daarmee 'automatisch' kosten opdrijvend zijn. Wat deels beïnvloedbaar kan zijn, zijn de toekenningen door bijvoorbeeld inzet van het voorveld via algemene voorzieningen en waar dit kan maatregelen in het beleid te nemen. Waar dat laatste mogelijk is heeft dit vorm gekregen in de regionale herijking van de Wmo, die dit jaar wordt afgerond qua besluitvorming door de respectievelijke gemeenteraden van de Drechtstedengemeenten.

Ad 6. Openstaande vacatures

Net als vele andere (publieke) organisaties (lokaal en landelijk) heeft ook de GRS te maken met meerdere vacatures die moeilijk invulbaar blijven. Financieel levert dit op korte termijn een mogelijk voordeel op. Tegelijkertijd levert het niet invullen op langere termijn andere vraagstukken op als werkdruk en minder ruimte voor vernieuwing en ontwikkeling, omdat we onze handen vol hebben aan de dagelijkse praktijk. We zetten alles op alles om daarom toch deze vacatures ingevuld te krijgen.

Ad 7. Gevolgen advies Accountant bij de Jaarrekening 2022

Technisch is in de Najaarsbrief, tot slot, ook de opdracht verwerkt zoals deze uit de accountantscontrole over de Jaarrekening 2022 is gekomen voor wat betreft de verantwoording van de middelen voor Inburgering en Leefgeld. Deze zijn uit de P&C-stukken van de GR Sociaal gehaald, omdat dit in de P&C-stukken van de gemeenten zelf moet landen. Daarmee worden deze 2 onderwerpen niet langer verantwoord in de P&C-stukken van de GR Sociaal. Voor gemeenten heeft dit feitelijk geen financieel effect, aangezien de kosten wel worden gemaakt. De verantwoording loopt rechtstreeks via de gemeentelijke P&C-documenten.

Naar aanleiding van de accountantscontrole over 2022 moet voor het spaarverlof zoals dit vanaf 2022 van toepassing is, voor de verplichting een voorziening worden opgenomen, omdat hier sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd, naar verwachting, niet van gelijke omvang zal zijn wat betreft toevoegingen

en opnamen van spaarverlof. Voor 2022 gaat het om een bedrag van circa € 0,3 mln. (SDD). Vooral nog wordt er vanuit gegaan dat dit bedrag tot en met 2022 binnen de begroting kan worden opgevangen. Aan de hand van het verlofpeil eind 2023 wordt in de jaarrekening 2023 voor dit deel nog een bedrag benoemd. Hetzelfde geldt voor Drechtwerk. Voor Sw-medewerkers geldt dat in de Sw-cao een spaarverlofregeling (tijdsparen) is opgenomen. Binnen Drechtwerk is per 31 december 2022 sprake van opgebouwd spaarverlof van in totaal 93.090 uur wat zou moeten leiden tot een voorziening van € 1,7 mln. Verwacht wordt dat dit bedrag tot en met 2022 niet geheel binnen de begroting 2023 kan worden opgevangen, wel zal een eventueel positief resultaat ingezet worden om deze voorziening te voeden. Het Spaarverlof is als risico in de risicoparagraaf opgenomen.

Ontwikkelingen

Het Algemeen Bestuur heeft op 14 september 2023 de primaire begroting 2024 vastgesteld. Op dit moment zien we een aantal belangrijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de begroting 2024, maar nog niet zijn opgenomen in de primaire begroting 2024. Deze worden op een later moment (Voorjaarsbrief 2024) alsnog in de begroting 2024 opgenomen. Deze ontwikkelingen worden in de Najaarsbrief beschreven.

Hoogachtend,
het College van Burgemeester en Wethouders,